

Имам Шафийин мазгъабдинди гъудгнин жиклуб

Гъудгнин жиклувализ гъарсар мусурман касди дикъат фикир тувну ккунду. Гъадму гъудгнин жиклувал тамам дархъиш, яни лайикъ вуйиси джжрикиш,

Гъудгнин жиклбан шартлар

1. Гъудгнин жиклуз хай шлу марци шид ади ккунду.
2. Шид джжиклну ккуни вари гъендемарилян дубшну ккунду.
3. Жиклру йишварик нежес ва гъацира ранг, тъяаьм ва ниъ дигиш апру мутмйир кади ккундар.
4. Жиклру йишвариин гъендемарилик кубклуз штуз манигъвал апруб фуклара алди ккундар (мисалназ, лак, клей, краска ва гъ.ж).

Суннатарра хъади гъудгнин жиклбан къайда:

– Къибла терефназди илдицну деъру.

гъаддихъди сабси ухъу апру гъудганра тамам шуладар. Гъаци вуйиган, ухъу гъаму макъалайиъ гъудгнин жиклбан фарзариликан яркъуди хабар тувдихъа.

– Эгер гажниан хъубзри гъудгнин жиклруш, гажин гагул терефназди дивру, хъа ликар жиклруган – арччул.
– Саб литр шидтган артухъ харж дарапуб.
– Хиларин гагъар шубуб ражари жиклуб.
1-пи ражари – «Истиаъза», «Басмала»

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«Ауъзу биллагъи минашшайтаниражим». (Аллагу Тааълайикан нянятлу шейтанин чуруваларихъан уърхюб ккун апрураза).
«Бисмиллагъи ррягъмани ррягъим».

СТР. 3

ФИКИР ТУВ

Жилирикан гиран маплан, дугъан аьфв аплин

Жилирна хпир сатлди яшами шули 60 йис гъабхъну. Дурарин чибчпихъан жиниди вуйиб фуклара ади гъабхъндар. Хъа хпирин саб жинивал ади гъабхъну. Шкафдин заан къасниин ликариин алахърудар шлу къути алийи. Гъадму къути хъайи йишвахъинди жилир гъич лигурикан гъабхъндар.

СТР. 4

ГЪУДГНАРИКАН

Гъудгник сужда апру дюшошар ва къайдйир

Сужуду сагъви аплбакан вуйи фаслу
Сужда-сагъви гъудгник фарз дюшошар ктарди имбудариъ саб гъалат гъабхъиган апру сужда ву. Сужуду сагъви гъудгник, гъаму исихъ шубуб шейънакан сабкъан гъабхъиш, гъадмуган апру:

1) Сабпи аттагъият дурубхди гъитиш, ясана гъадму аттагъиятдикан саб келимакъан гъидипиш. Гъириндин гъудгникъ Магъдина (къунут) дурубхиш, ва гъацира Рамазандин вазли гъац вазлиантина витруйин суннатариликъ магъдина дурубхиш. Сабпи аттагъиятдикъ Пайъамбриина е салават дархъиш. Ва гъацира аьхиримжи аттагъиятдикъ дугъан хизандиина салават дурубхиш.

2) Гъудгник, къваълан дубшну, гъудган батил даршлу ляхин ктубчвиш, хъа аьгъяди гъаплиш батил шулуб, мисалназ къваълан дубшну, сацлиб гафар апливал, ясана саб фукла сацлиб гъиплиш, гъудгник кайиб къваълан дубшну. Ясана къваълан дубшну гъудгник артухъ рукуъ гъаплиш. Му дюшошариъ гъудган батил шулдар, амма сужуду-сагъви дапину ккунду. Ва гъацира сужуду-сагъви апру Алгъам ва аттагъият чпин йишварихъ дуруриш, мисалназ сабпи ракаатдин къяляхъ аттагъият гъурхиш.

СТР. 3

АБЪГЪЯДИ ККУНДУ

Аллагъ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ рази шлу ляхнар аплин

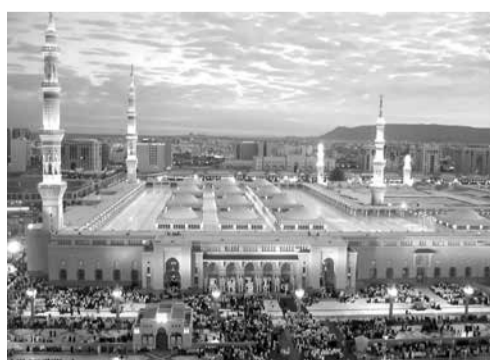
Ассаламу аьлейкум, гъурматлу мусурмар! Ухъуз аьгъюганси, Ислам дин ухъуз Аллагу Тааълайи тувнайи варитлан аьхю ниъмат ву. Му диндихъди гъягъюри, инсан жегъеннемдихъан, чурубдихъан ярхла шула. Ислам дин вари пайгъамбарарин дин вуйиваликан ухъуз аьгъяди ккунду.

Саб фила-вуш гъаму ухъу яшамиш шулайи дюн'я ади гъабхъндар. Аллагъди ﷻ Чан къудратниинди гъаму дюн'я ва гъацира вари гъаму дюн'яйиъ айиб халкъ гъапину. Аллагу Тааълайи халкъ гъапидарикан саб инсан ву. Инсанарикан сабпи ражари халкъ гъапур Адам ву, ва думу Аллагъдин ﷻ сабпи пайгъамбарра гъахъну. Дугъу Аллагъдиз ﷻ ибадат апру ва имбударизра дин улупури гъахъну.

СТР. 4

Уъмар ибн Абдулаъзиздин нивки

СТР. 4

Мусурман касди фикир тувну ккуни дюшошар

СТР. 5

Гъярам ляхнариз мистан мутмйир ишлетмиш апуваликан

СТР. 6

Имам Шафииин мазгъабдиинди гъудгнин жиклуб

1 « (Аллагъдин ччвурнахъан ккебгъраза, Рягъимлурун му дюн'айиъ варидахъна, ахиратдиъ – анжах муъминарихъна.)
 Ва ният аплуру: «Узу ният гъапиза гъудгнин жиклбан суннатар аплуз Аллагъ бадали».
 2-пи ражари – «Шагъада» гъаму жюрей-инди:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

«Ашгъаду алла илагъа иллаллагъу вагъдагъу ла шарика лагъу, ва ашгъаду анна Мугъяммадан абдугъу ва расулюгъу».
 3-пи ражари – дюаъ:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ الْمَاءَ طَهُورًا الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى الْإِسْلَامِ وَنِعْمَتِهِ

«Альгъямду лиллагъиллази жаабляльмаа тгагура альгъямду лиллагъи аляляъ ислами ва ниъматигъи» (Гъямд ибшири Аллагъдиз, шид марцц шлуб вуди халкъ гъаплуриз).
 – Шубуб ражари сивак хътатурхъа (сивак арак гъарин кюлерикан дапнайиб ву).
 Гъацира саб ражари мелзалан ва саб ражари нагарилан сивак алдатуру ва урхуру:

اللَّهُمَّ بَيِّضْ بِيَّضَ بِيضِ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَبَيِّضْ بِيضَ لَهَاتِي وَبَارِكْ لِي فِيهِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

«Аллагъумма баййиз бигъи аснани ва шудда бигъи ласати ва саббит бигъи лагъати ва барикли фигъи я аргъяма ррагъимин».
 – Ушв ва хъюхъ шубуб ражари хъжабгъуру.
 (Арччул хлихъди ушвниз ва хъюхъниз шид рубкъуру ва гагул хълихъди иччи аплуру)
 1. Шагъада
 2. Ушв хъжабгъруган урхуру дюаъ:

اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى دَوَامِ ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

«Аллагъумма аинни аъла давами зикрика ва шукрика ва гъюсни ибадатик».
 (Я Аллагъ, гъарган Уву кѳаин аплуз, Увуз гъямд аплуз ва Увуз ибадат аплуз узуз кюмек тув)
 Хъюхъ марцц аплуруган урхуру дюаъ:

اللَّهُمَّ ارْحِنِي رَائِحَةَ الْجَنَّةِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي الدَّارَيْنِ

«Аллагъумма аригъни раигъаталь жаннагъ. Аллагъумма инни ас'алюкаль аъфва валь аъфията фи ддарайни».
 3. Истигъфар

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ

«Астагъфируллагъ». (Йиз гунгъарин аъфв аплина, Аллагъ.) Эгер сакъал

ккайир вуш, мужри исккан зиина дижибкѳну ккунду кушар тлубарихъди жара аплури.
 – Маш шубуб ражари жибкѳру:
 1-пи ражари гъамциб ният ади: «Узу ният гъапиза гъудгнин жиклбан фарзар тамам аплуз Аллагъ бадали».
 Ният маш жибкѳбахъди сабси дапѳну ккунду!
 2-пи ражари – «Шагъада».
 3-пи ражари – дюаъ:

اللَّهُمَّ بَيِّضْ وَجْهِي بِبُورِكَ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهُ أَوْلِيَانِكَ وَلَا تَسْوِدْ وَجْهِي بِظُلْمَاتِكَ يَوْمَ تَسْوِدُ وُجُوهُ أَعْدَائِكَ

«Аллагъумма баййиз важгъи бинурика явма таб'яззу вужугъу авлияка ва ла тусаввид важгъи бизулюматика явма тасвадду вужугъу аъдаика».
 (Я Аллагъ! Аку апѳин йиз маш Яв нурихъди Яв ккунидарин машар аку аплуру йигъан, ва кѳару мапѳан йиз маш Яв душмнарин машар кѳару шлу йигъан).

Къайд:
 Маш жибкѳруган:
 – шид кубкѳну ккунду уларин мурчварин ичѳарикра, хъюхънин, хъюхънин исикк йишвакра, сумпѳарик, мужрик, улѳвмарик, улин ѳѳалѳмарик, шархълик, исккан кѳвантѳнакк йишварик.
 Суннат ву:
 – машнан саргъатарихъантина вуйи йишварра жиклуб.
 – маш заълан исизди жибкѳлуб.
 – Хилар жикѳурхъа хъуршларра кади.

Сабан арччул хил шубуб ражари, хъа гагул хилра шубуб ражари жибкѳлуб ужу ву. Арччул хил жибкѳруган урхуру:
 1-пи ражари – «Шагъада».
 2-пи ражари –

اللَّهُمَّ أَعْظِنِي كِتَابِي بِيَمِينِي وَحَاسِبْنِي حِسَابًا يَسِيرًا

«Аллагъумма аъѳинни китаби биямини ва гъясибни гъисабан ясира».
 (Я Аллагъ, йиз аъмалар кайи китаб Гъямат йигъан арччул терефнахъанди

тув ва гъисаб пѳлу апѳин.)
 3-пи ражари – шубубан «Астагъфируллагъ». (Йиз гунгъарин аъфв апѳин я Аллагъ)
 Гагул хил жибкѳруган урхуру:
 1-пи ражари – «Шагъада».
 2-пи ражари –
 اللَّهُمَّ لَا تُعْظِنِي كِتَابِي بِشِمَالِي وَلَا مِنْ وَرَاءِ ظَهْرِي
 «Аллагъумма ла туъѳинни китаби бишимали ва ла мин вараи загъри».
 (Я Аллагъ, йиз аъмалар кайи китаб я гагул терефнаанди, ясана къялхъянди мутуван.)
 3-пи ражари – шубубан «Астагъфируллагъ».

на агъсанагъ».
 3-пи ражари – шубуб «Астагъфируллагъ».
 – Ликар жиклуб
 Ликар гагул хлихъди къамкъарихъна жиклуб ужу ва гагул хлин биѳци тлубахъди ликарин муркларигъянмина арччул ликрин биѳци мурклихъан ккебгъну гагул ликрин биѳци мурклихъ ккудубкѳруганси жибкѳлуб. Сабан шубуб ражари арччул лик жибкѳру, хъясин шубубан гагул, урхури:
 1-пи ражари – «Шагъада».
 2-пи ражари – дюаъ:

اللَّهُمَّ ثَبِّتْ قَدَمَيَّ عَلَى الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزَلُّ فِيهِ الْأَقْدَامُ

«Аллагъумма саббит каадамайя аъляссыратѳи явма тазиллю фигъильакъдам».
 (Я Аллагъ ликар ккутѳуччвру йигъан йиз ликар Сиратѳи гъадѳин деркк.)
 3-ражари – шубуб «Астагъфируллагъ».
 Гъудгнин жиклбалан къяляхъ сунна ву:
 – саѳѳиб шид убхъуб;
 – шалврик шид кибчуб;
 – хилар кидисну ва заваризди лигури, исихъ улупнайи дюаъ урхуб (шубуб ражари):

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ وَاجْعَلْنِي مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ

«Ашгъаду алла илагъа иллаллагъ вагъдагъу ла шарика лагъ, ва ашгъаду анна Мугъяммадан абдугъу ва расулюгъ. Аллагъуммажаабляльни минаттавабина важаабляльни минальмутатѳагъгырина, важаабляльни мин ибадикассалигъина, субгъянакаллагъумма ва бигъямдика, ашгъаду алла илагъа илла анта, астагъфирука ва агубу илайка, ва саллаллагъу аъла саййидина Мугъяммадивва аъла алигъи ва сагъбигъи ва саллам».

(Узу дугъриданна, ибадат аплуз лайикъ вуйир Сар Аллагъѳан ﷺ гъайри фужкѳа адар кѳури шагъидвал хураза, Сар ву Думу, Дугъаз шерик вуйидарра фужкѳа адар. Ва гъацира шагъидвал хураза, дугъриданна Мугъяммад – Дугъан лукѳи ва Дугъу Гъаънайир ву кѳури. Я Аллагъ, узу туба аплурударикан, марццишин уѳхрударикан апѳин. Уву, Аллагъ ﷺ, марццир вува (Увуз кѳафирари кѳурубдихъан), гъямд ибшири Увуз. Увутѳан гъайри, ибадат аплуз лайикъ вуйир сарун жарар фужкѳара адрувализ узу шагъидвал хураза. Йиз гунгъарин аъфв аплуз Увкан ккун аплураза, ва Увуз туба аплураза. Ва Аллагъдин салават ихъ сеййид Мугъяммад пайгъамбариина, дугъан хизандина ва асгъябариина);
 – шубуб ражари «Аль-Къадр»сура урхуб.
 – Гъудгнин жикѳруган, къайда уѳбхюри, яни гъендемар улупнайиганси чиб-чпихъди жикѳлуб фарз ву.

ДАГЪУСТАНДИН МУФТИЯТ

<p>Учредитель Благотворительный фонд «Путь». Газета печатается по согласованию и одобрению Духовного управления мусульман Дагестана</p> <p>Редакционный совет Председатель редакционного совета муфтий РД Ахмад-хаджи АБДУЛАЕВ</p>	<p>Заместитель муфтия РД Махди-хаджи МУТАЙЛОВ</p> <p>Главный редактор Азиз МИЧИГИШЕВ</p> <p>Редактор Ансар РАМАЗАНОВ</p> <p>Канонический редактор Мухаммад-Рамазан РАДЖАБОВ</p> <p>Корректор Шарафудин ДАШДЕМИРОВ</p>	<p>Дизайн, вёрстка Мухаммад МУСАЕВ Иса ОМАРОВ</p> <p>Менеджер Мухаммад ХИРЯСУЛАЕВ Абдулсабир АХМЕДОВ</p> <p>При перепечатке ссылка обязательна. Набрано и сверстано на компьютерной базе газеты «Ас-Салам». Газета зарегистрирована Федеральной</p>	<p>службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций. Свидетельство о регистрации ПИ № ФС 77-42079 от 24 сентября 2010 г. Отпечатано в ООО «Дом печати» по адресу: пр-т Акушинского, 20. Заказ № _____</p> <p>Тираж 2 250 экз. Сдано в печать 15 марта 2016 г. в 15:00</p>	<p>Адрес редакции 367015, РД, г. Махачкала, ул. Аскерханова 13а.</p> <p>Телефоны: Редакция: (8722) 51-85-22. Подписка и доставка по г. Махачкале: 914-222. по Республике Дагестан: 8-988-699-28-24.</p> <p>E-mail: info@assalam.ru; www.assalam.ru</p>
---	---	---	--	--

Къур'ан урхури, жвуваз женнет ккабалг

Гьямд ибши Аллагъдиз ﷺ Чан ккуни Гьябиб ва их Сайид Мугьяммад ﷺ халкъ гьаплу ва дугъаз вягью вуди чаз ухшар адру лап марцци ва камил вуйи калам туву. Къадар адрукъан гьямд ибши Аллагъдиз ﷺ вари умматарикан уху мусурмунарди, Къур'ан ухру агъларди дисбаз. Салат ва салам ибши Гьябибуллагъдиз, шлин гьюрматнаан ухъуз гьаму заан дережа къисмат дубхънаш, гьадгъаз. Гьацира салат ва салам ибши дугъан асгьябариз.

Гьюрматлу ватанагълийир, гьи ихъ кълул'ина гьацдар вахтар дуфнаки муганайиз заан дережа дибиснайиб гьи вариглан искан вуйибси дибисна, искан дережайиб айиб заан дапна, ва инсанарра дид'ин элешмиш духъна. Гьациб месэлайикан гьисаб шулу гьи ухъуз Къур'андин фазилатваликан аьгъдруб, думу Къур'андиз лайикъ вуйи гьякъар тувуб, ва думу урхуб аьдат апивал, текрар аплури гьарган, думу къваълан аплувал. Ав, дупну ккундуки, гьарсаб мутмушейгназ чан ччвур тувну ккунду. Ухъуз фукъан гьагъиди ебхъурушра, ихъ ватанди Къур'андин вари гьякъар тамам аплувал кеспди дидиснайи инсанар агуз гьагъиди ву. Ва инсанар гьациб гьялнахъна дуфнаки, Къур'ан урхуб саб фициб-вуш художественный китаб урхубси дубхъна. Гьамциб эдебсузвалиан ва гьасбикк ккадрувалиан гизаф инсанарин гьудгний «Фатигъа» сура лап аьжуз гьялнагъди, гьалатлар кади урхури шулу. Ихъ варидарин юквар Къур'андина, думу эзбер апбиина, дидихъна вуйи адабарина жалб апуб метлеб вуди, гьачай гьаддин фазилатваликан, дидин заанваликан, эдебарикан, думу урхбан ва урхуз улупбан савабарикан улхухъа.

Ухъуз аьгъиди ккунду, гьюрматлу мусурман гьардшар ва чйир, Къур'андин фазилатарикан ва заанваларикан улхури гьяхъиш, дурарикан дупну ккудуклуз ухъхан гьич даршул ва дурар кудухну ккудуклуб ухъан удукъури ляхнарикан дар. Гьаз гьапиш Къур'ан учв Аллагъдин ﷺ къадим вуйи, яники ккебгъувал адру, халкъ дапну адру калам ву, ва дидин фазилатра, жара каламариз гьилигган, гьадмукъан артухъ вуки, ухъуз гьилигган Аллагъу Тааълайин фазилат фукъан артухъ вуш, ари гьадмукъан. Ва гьамдиан ухъуз

аьгью шулаки, Къур'андин фазилатнаан къадарнаан гьаври ахъуз ва дидин багълалувал ебгуз анжах сар Аллагъдихъантлан ﷺ даршул! «Мибягъ» клуру китабдиъ Аьли асгьябдиланмина дуфнайи саб гьамциб гьядис хура, Пайгъамбри ﷺ гьапну: «Къур'ан – думу Аллагъдихъди ﷺ вуйи саб лап ижми, затра гьудрубтлру аьлакъа ву, дидин аьжайиб ляхнарин къадар я инсанарихъан, я малаикарихъан, ясана жинарихъан абгуз даршул, думу аьжайиб ляхнар заткъан ккудуклрудар дар, думу чавра асуллагъ йирси шулдар, я думу гизаф урхури, текрар гьапну клури, инсан инжик аплруб дар. Шли Къур'андиан гафар гьапиш, дугъу гьякъ клура, шли му Къур'ан имамди гьибисиш, дугъаз дюз рякъ бихъуру, шли дидихъди гьокум гьапиш, думу гьякълуди гьокум аплрударикан шулу, ва шли дидхъан ижмиди хъчлхъиш, дугъан Аллагъдихъна ﷺ

вуйи рякъ гьякълуб шул». Гьаму гафаринан яркъуди гьамциб мяна ачмиш аплуз шулу: ухъу аьлакъа клуруган, думу ухшар ву саб тлурниз, гьаддихъан хъчлхъну гьушган, диди гьадму мутмуийхъна багахъ хъуз кюмок аплуру, ва фуну касди думу чан хлитъ гьибисиш, диди думу кас, зат шафра адарди, Аллагъдихъна ﷺ гьахиди. Хъа дидин аьжайибваларикан улхуруш, пуз шулуки, гьийин йигъаз аьхю аьлимар вуча клуру ксарра дидихъинди сабпи классдиз гьягъюрайи баяр-шубарси лигуру. Фукъан дурари дидин мянайикан фикир аплури гьапиш, гьадмукъан артухъ Аллагъди ﷺ дурариз дидин мяна ачмиш аплуру, ва хъанара артухъ фикир гьапиш, хъана яманди мянайин урнар тлгъру, гьаци аьхир адрубкъан... Хъа думу фукъан текрар гьапишра, думу саризра

абтлдар, ухъуз варидариз аьгьяхъузки, фукъан уткан шиир вушра, мягли вушра, дидин аднан саб вахт шулу, саб къадар дидихъ хъпехъган, думу абтлуру. Хъа Къур'андин месэла дици дар: агъзраринди йисар гьушну, амма Къур'ан, чав гьафи вахтари фици утканди ву. Муаз бин Жабал клурури Пайгъамбарин ﷺ гьядис хура: «Гьиямат йигъан гьарсар Къур'ан урхури дих аплуру ва гьарсарин кълул'ин таж иливуру, ва гьарсаб таждиъ 70 агъзур рукну шулу, гьарсаб рукнуийгъ уьру якъутдин багълалу гьван шулу ва гьарсаб тажди аку аплуру, йигъар йишварин арайитъ ккараплуз шлубкъан рякъ вуди ярхла айи чин гьвалахъ йишвар. Хъа гьерхру мугъхъан, разиди вуна? Дугъу, «ав» клури, жаваб тувру. Дугъу «ав» гьапнушра, дугъахъди хъайи малаикари, яники Кирамул катибин клуру малаикари, клуру: «Я

Аллагъ ﷺ, артухъ апин гьадгъаз!» Аллагъу Тааълайи дурарин метлебназ жаваб туври клуру: «Маалахъанай дугъин гьациб багълалу палат ва ше'йар карим вуйивалин къадар за аплрудар!» Хъасин му касдихъан гьерхру: «Рази вуна гьаму къадарниин?» Дугъу «ав» клури жаваб тувру. Ва къюби малаикари хъана ккун аплуру: «Я Аллагъ ﷺ, уву гьаму яв луклраз хъанара артухъ тува!» Аллагъди ﷺ клуру Къур'андин агълариз: «Гьачлаккай ичв арччул хилар!» Ва Аллагъди ﷺ дурарин варидарин арччул хиларитъ чан разивал ивру. Аллагъу Тааълайи клуру: «Гьачлаккай ичв гагул хилар, ва гьачлаккбан къялахъ ацлру Аллагъди ﷺ дурарин хилар гьаргандиз вуйи уьмрихъди. Гьамдихъди тувру дурариз, ригъдин фициб нур вуш, гьацдар нурад, дурарикан гьарсар 70 агъзур малаикди женнетдиз хъади аьгъюру, ва Аллагъу Тааълайи дурариз клуру: «Гьарахай хъади думу женнетдиз ва дугъаз гьарсаб Къур'андиан вуди гьурху гьарфнан ажру рубкъай. Ва гьарсаб ужуб ляхнихъан тувай саб дережа, гьарсаб дережайин арайитъ варж йисан ккараплурубси манзил ади». Хъасин клуру Къур'андин агълуйиз: «урх Къур'ан», ва урхруган, яв урхувал уткан апин ва тартил апин думу фици уву дун'яйи тартил аплури гьахънуш ва яв

хал хъибди гьадму йишвахъ наан уву аьхирди вуйи Къур'андин аят ккудуклйиш. Ва думу инсанди гьадмукъан гизаф уткан сеснинди урхузхъюгъру, лап гьадму Къур'ан убхивали хайизкъан думу саб хулахъна луьлуьдикан дапнайиб, дид'ин 70 агъзур урчв'ин ал, гьизиликан дапнайидар, ва му хулаъ къадар адрубкъан жорейин мейвана йиммиш шулу, нирарин къадарра клуруш, лап аьхюб шулу. Мушваъ шулу мугъан хлар ва луклар. Ва гьацира шулу гьацдар улариз зат дяркъю, ибаризра дерерхъу ва инсанарин къвазкъан дяргъру аьжайиб мутмийр. Му кас гьамци гьаму хулаъ айиган, дугъахъинди гьарсадар урчлариан малаикар учлвуз хъюгъру. Садпидариан учлвру 70 агъзур малаик, саб уткан машар гьайидар, саб успагъи нитъ хъайидар, гьарсар малаикдихъди Аллагъдихъан ﷺ пешкеш (гьадият) хъади шулу ва гьарсабди клуру: «Салам увуз яв сабур аплувализ, фукъан уткан йишв дарин му хал, ва гьаму пешкеш Аллагъдихъан ﷺ увуз ву ва Дугъура ув'ина салам хура ва увуз салат тувра». Хъасин къюбпи урчлариан учлвру 140 агъзур малаик, ва гьамрарра шулу гьаму сабпи ражну гьафидарси уткандар, ва гьамрарихъра шулу гьациб пешкеш, ва гьадму садпидари фу гьапнуш, мурари гьаци клуру. Ва шубубпи урчлариан учлвру 280 агъзур малаик ва, гьамци артухъ шули, вари 70 агъзур урчлариан къюб ражари малаикар гьюру. Аьхиритъ, хуру дугъан абана баб, ва гьадраризра тувру гьаму касдиз фициб караматвал тувунуш Аллагъди ﷺ, ари гьациб. Ва дурари, гьайран духъну, гьерхру: «Фтин бадали учуз мициб къадар гьабхъну, я Аллагъ?» Дурариз жаваб тувру: «Учу ичв веледариз Къур'ан улупувалин гьюрматнаан». Асгьябарихъан дуфнайи хабрари клураки, ухъуз женнетдин макъамарин, дережийрин къадар Къур'андин аятарин къадаркъан ву. Фунур касди швнуб аят аьгью гьапиш, гьадмукъан женнетдиъ дугъаз дережара тувди ва фуну касди вари аятарин гьякъар тамамди гьуркнну къваълан гьапиш, гьадгъаз вари женнетдин дережийр къисмат хъиди. Гьюрматлу мусурманар, ухъу Къур'ан урхбан савабарикан ва дережийрикан улхруган, аьгью дапну ккундуки, гьарсаб ляхнин чан илим а, ва гьарсаб илимдин чан мялим а. Мидихъди сабси чан фарзди вуйи ляхнар, суннатра ва эдебера а.

АМИР МЕВЛЮТОВ

Гьудгник сужда аплуру дюшюшар ва къайдйир

1 « 3) Гьудгнин ракааьт, ясана рукну шаклуди гьапиш. Мисалназ, шубубпи ракааьт вуйин, ясана юкъубиб клури, шаклу гьахъиш. Думу дюшюшдиъ аслу бисуру, хъа аслу шулу якъин вуйиб, яни шубуб ракааьт ву клури, гьаддиз гьациб шак гьабхъи вахтна сабсана ракаат аплуру ва хъасин аплуру сужуду-сагъви. Сужуду-сагъви ухъу аплуру аьдати къюб сужда ву гьамцдар дюшюшаритъ салам тувайиз аплрудар.

Къур'ан урхруган аплуру сужда (саждату тилават) Къур'андин сужда аплуру аят урхруган, урхурайи касдизда,

хъпехъурайидаризра суждату тилават апуб сунна ву. Жунубдиъ айири, ясана пиян духънайи ксари, думу гьеебхъну клури, сужда аплурдар. Эгер Къур'ан урхурайири думу сужда гьапиш, хъпехъурайи касдиз думу сужда хъанара ижми суннат шулу. Эгер гьудган аплурайи вахтна имам, мициб аят дурхну, суждайиз гьушиш, хъа маъмум касди клуруш имамдихъди сужда дарапйиш, дугъан гьудган батил шулу. Суждату тилават саб сужда ву.

Гьямд аплбан сужда Аллагъу Тааълайи саб фициб-вуш ниймат тувган, ясана саб балайиккан азад гьапиган,

Аллагъдиз ﷺ шукру аплури, сажда-шукру апуб сунна ву. Гьацира сар фасикъ кас гьяркъганра дициб шукру аплуру, Аллагъу Тааълайи ухъу фасикъ ляхнарихъан уьрхри клури.

Сафаритъ айи касдин гьудган Эгер сар кас гьялал, ваяки гунагъ аплуз къаст адру ярхла рякъюн сафаритъ ади гьахъиш, дугъаз лисундин, гьаркбандин ва хъитирхбандин гьудгнар къюб ракааьтназ жикъи аплуз хай шулу. Сафар ккебгъуру уву яв шагърин, гьулан саргъятарилан улдучлвган, ва уву яв ният айи йишваз хъуркъган сафар ккудукллуру. Ав,

саб йишваъ юкъуд йигътлан артухъ гьузруш. Эгер дугъаз чан гьадушваъ фила ляхнар ккудуклуруш аьгъдарш, дугъаз гьаци 18 йигъанкъан гьудгнар къаср, яни жикъи аплуз хай шулу. Гьудган къаср аплруган, чан юкъуб ракааьт тамамди аплурихъ хъибтлуз хай шулдар. Ният аплуру гьудгник кучлвруган къасру аплуз. Гьадму кас чан гьудган ккудукллайиз сафаритъ гьузну ккунду. Ва гьацира гьудгнар сатли аплуз хай шулу: лисундинна гьаркбандин гьудгнар чиб-чпихъди сатли аплуз шулу, ва гьаци лавландинна хъитирхбандинра. Эгер гьарк-

бандинуб лисундихъинди хури гьахъиш, 4 шартл клулиз адагъну ккунду: 1) сабпи ражну лисундин гьудган апуб, 2) Гьудгнар сатли аплуз ният апуб, 3) Гьудгнар чиб-чпихъди апуб, 4) къюбпи гьудгник кучлвайиз сафар давам хъуб. Эгер лисундин гьудган гьаркбандихъинди хуруш, дидизра гьамцдар шартлар а: 1) Ният апуб, мисалназ, лисундин гьудгнин вахт ккудукллайиз, думу гьудган гьаркбандихъди сатлиди аплуз, клури ният ади хъуб, 2) гьудгнар ккудукллайиз сафар давам хъуб.

РАШИД АЪЛИМУРАДОВ,

Аллагъ ﷻ рази шлу ляхнар апІин

1 « Аллагъу Тааълайи инсанарихъна гъаънайи аъхиримжи пайгъамбар Мугъяммад ﷺ ву, ва дугъан къяляхъ сарун жара пайгъамбар хъидар. Думу ва дугъан Шариат Аллагъу Тааълайи вари халкъариз кІури гъаънайидар ву. Аллагъди ﷻ Пайгъамбарихъна ﷺ гирами Къур'ан гъапІну, тап Гъиямат йигъазкъан инсанар гъаддихъди гъягъбан бадали. Гъацира дупну ккундуки, Пайгъамбарин ﷺ уьмур вари инсанариз аьхю нумуна ву. Аллагъу Тааълайи инсандиз дин тувна, гъадму диндин гъякъ рякъ бисбан бадали, учв гъаму дун'яйиъ фу бадали яшамаш шулаш, аьгъю апІбан бадали. Ислам дин ухъуз улупна, ухъу гъаддихъди гъягъбан бадали, ухъу дидхъан ижмиди хъчІихъбан бадали, ухъуз гъаму дун'яйиъра, Ахиратдиъра шадвал хъпан бадали.

Аллагъу Тааълайи гирами Къур'андиъ дупна (мяна): «Узу жинар ва инсанар, дурари Узуз ибадат апІбан бадали халкъ гъапІунза». Гизафдари ибадат апІуб гъудгъининди ва ушв бисбиинди ккудубкІура кІури, фикир апІура, амма думу дици дар. Ибадат Аллагъдиз ﷻ мютІюгъ хъуб, уж'вал апІуб,

чІурубдихъан ярхла хъуб, гъялал-гъярам жара апІуб ву.

Аллагъу Тааълайи шубуб жюрейин махлукъар халкъ гъапІну, дурарикан садар – малаикар – нурикан халкъ дапІнайидар ву. Дурариз инсанаризсиб жандак адар, дурари я уьл ипІурдар, я шид убхъурдар, дурар гъарган Аллагъдиз ﷻ ибадат апІурайидар ву. Дурарин

мютІюгъ духъну, ибадат апІури гъахъиш, инсанар малаикатІан зиина шулу. Хъа эгер чаз тувнайи фагъмихъди дурушди, шагъватнахъди гъушиш, думу гъяйванатІан исина шула.

Аллагъу Тааълайи инсандиз тувнайи варитІан багъа шейъ фагъум ву. Фагъум айвалиан инсандиз фу гъялал, хъа фу гъярам вуш, аьгъю шула. Гъам-

дережа Аллагъдин ﷻ улихъ лап аьхюб ву. Махлукъарикан къюбидар ву гъяйванатар, фагъум адрудар – яни чпи гъапІу ляхнин жаваб тутруврудар. Инсанар махлукъарикан шубудпидар ву. Аллагъу Тааълайи инсанариз малаикаризсиб фагъум ва гъяйванатаризсиб шагъват тувна. Эгер чпин фагъумдиинди Аллагъдиз ﷻ

циб мисал кІваин апІидихъа. Эгер мализ саб йишвахъ дивнайи уьлин тики гъибихъиш, диди думу гъялал вуш, гъярам вуш гъерхурдар, дишладиди ипІуру. Хъа инсанди, гъялал-гъярам вуш, аьгъю апІиди ва, думу гъярам вуш, дидхъан ярхла хъиди. Инсандин уьмрин мяна Аллагъдиз ﷻ табигъ хъуб ва исккан дережайиан заан дережайиз, яни Аллагъдихъна ﷻ багахъ хъуз, чалишмиш хъуб ву. Ва Аллагъу Тааълайи, ихъ иман фициб вуш лигури, ухъхъан имтигъан гъадабгъуру. Саб ражари Аллагъу Тааълайи сар мусурман касдихъна малаик гъаъру ва кІуру: «Уву фу гъапІишра, жегъеннемдиъ хъидива». Му касди кІуру: «Узу женнетдиъ шулуш, жегъеннемдиъ шулуш, думу Аллагъдин ﷻ алиб ву. Хъа уз'ин алиб Аллагъдиз ﷻ ибадат апІуб ву». Хъа саб вахтналан хъанара малаик дуфну кІуру: «Уву Аллагъу Тааълайи женнетдиъ аъра». Гъамци Аллагъу Тааълайи мусурмарихъан имтигъан гъадабгъуру, ва ухъу вари разивалиинди къабул дапІну ккунду.

Гъит Аллагъу Тааълайи туву имтигъан ухъуз лайикъ вуйиси тамам апІуз тавфикъ туври!

Уьмар ибн Абдулаъзиздин нивкІ

Абу Гъязим аль Файданийи (адлу табиин аьлим, зугъд, Ибн Аббасдин ва Ибн Уьмарин вахтна бабкан гъахъир) гъапну: «Ибн Уьмар халиф гъахъиган, узу дугъахъна гъафунза. Думу узухъинди гъилиган, дугъаз узу аьгъю гъахъну, хъа узуз думу аьгъю гъахъундарзуз. Дугъу гъапну: «Йиз багахъ дус».

Узу дусза ва дугъхъан гъерхза: – Уву вуна мусурмарин аьхю?

– Ав, жаваб туву дугъу.

Узу гъерхза: «Мадина шагъриъ уву ич амир дайнахъа? Яв палат марциб вуйи, маш уткан, ицци хураг, луклар. Уву мусурмарин аьхюр гъахъиган, фти уву дигиш гъапІну?»

Уьмар ибн Абдулаъзиз ишуз хъюгъну ва гъапну: «Я, Абу Гъязим, эгер узу сацІиб вахтналан накъвдиъ гъаркъиш, йиз деебцнайи мелз гъябкъиш, йиз жандин айтІ мялхъар гъаркъиш, фу кІара? Уву хъанара ижмиди тягъна кипуйва? Уву узуз Мединайиъ ктибту гъадис кІваин апІин»

Узу гъапиза: «Я муьминарин аьхюр! Узуз гъеебхъунзуз Абу Гъурайрайихъан: «Узуз Пайгъамбарин ﷺ гъамци кІури гъеебхъунзуз: Дугъриданна ичв улихъ лап читин манигъвалар хъа, думу гъалиб апІуз анжагъ ккуру касдихъантІан даршул» (Канзуль-уммаль, 6/16)

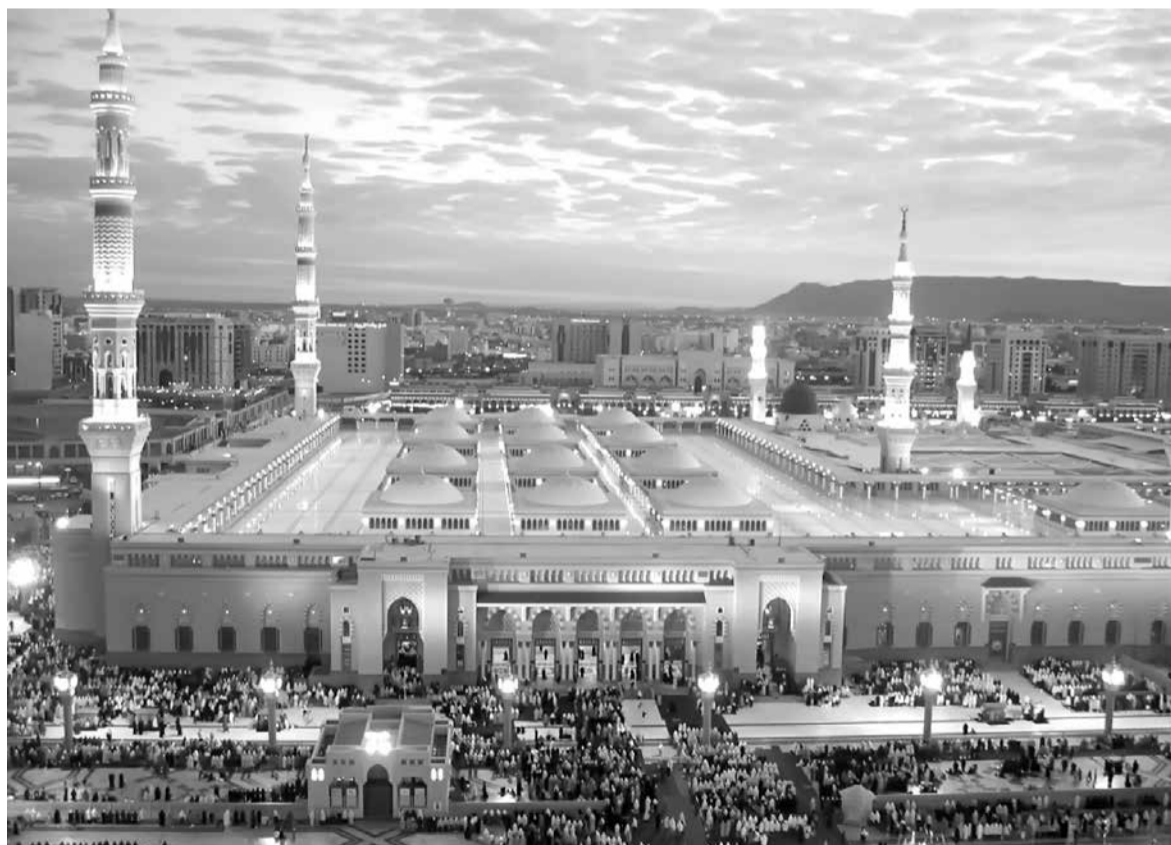
Уьмар гизаф вахтна гъишну, хъасин узуз гъапну: «Я, Абу Гъязим!

Узу ккуру духъну ккундаринхъа му манигъвалар гъалиб хъпан бадали, Гъиямат йигъан азад хъуз умуд кади хъуб?! Узу му ляхниан, яни учв амируль муьминин хъпаан, жегъеннемдихъан азад дапІнайидарикан шул кІури хиял дариз».

Хъасин Уьмар ибн Абдулаъзиз нивкІуз гъушну ва инсанари гафар апІуз хъюгъну. Узу инсанариз гъапунза: «Гизаф гафар мапІанай, дугъриданна Уьмар ибн Абдулаъзиз йишвну ибадатдиъ гъахъну, гъамус нивкІуз гъушну».

Гъамдин къяляхъ Уьмарин жандиз ижми амкІ удубчІвну, хъасин ягъалди ишуз хъюгъю, хъа инчІ улупну. Думу нивкІ'ан уягъ гъахъиган, узу дугъаз гъапунза: «Я амируль муьминин! Узуз аьламатнан ляхнар гъаркъюнзуз: уву ишуйва ва аьлхъуйва».

Думуган Уьмари гъапну узуз: «Я Абу Гъязим! Узу нивкІуз гъушган, Гъиямат йигъ улубкъну, вари инсанар уч духъну гъаркъюнзуз. Гъадму вахтна сес гъабхъи: «Абдуллагъ ибн Уьсман Абубакр ас-Сиддикъ наши?» Абубакри жаваб туву ва думу малаикари Агъайин улихъ дерккнну. Дугъхъан гъисаб-суал гъапІну ва думу азад гъахъну. Хъасин думу арччул терефназди дерккнну Уьмар асгъябдиз дих гъапІну. Малаикари думура Агъайин улихъ деркку. Дугъхъанра гъисаб-суал гъапІну ва думура азад гъахъну. Хъасин Уьсман асгъябдиз дих гъапІну ва дугъхъанра пчІу гъисаб-суал дапІну, женнетдиз гъау. Хъасин Аьли ибн Абу Палибдихъан гъисаб-суал гъадабгъну, думура женнетдиз-

ди гъау. Гъамци узухъна нубат гъафиган, узуз гъапІруш аьгъдайзуз. Хъасин инсанар гъюз хъюгъю. Дурарикан фу гъабхънуш узуз аьгъдарзуз. Гъамдин къяляхъ гъапну: «Нашди Уьмар ибн Абдулаъзиз?» Думуган йиз жандилан амкІ гъябгъюз хъюбгъю ва узхъан гъарсаб ляхнихъан, гъарсаб узу адабгъу гъюкмихъан гъерху. Гъамрарин къяляхъ Аллагъу Тааълайи узуз аьфв гъапІну. Хъасин узуз саб дабхънайи майтин багъхъантІна хъади гъягъюрайган, узу малаикарихъан гъерхза: «Фуж ву му?». Дурари гъапну: «Эгер уву дугъахъди гафар гъапІиш, дугъу увуз жаваб тувди». Узу

дугъак ликдихъди кучза ва дугъу кІул за дапІну улар ачмиш гъапІу. «Фуж вува?», – гъерхза дугъхъан. Ва дугъура узхъан, хъа уву фуж вува, кІури гъерху. «Уьмар ибн Абдулаъзиз» кІури, жаваб тувза. Дугъу гъерху: «Фу гъапІну увкан Аллагъу Тааълайи?» Узу жаваб тувза: «Аллагъу Тааълайи узуз рягъим гъапІну ва Чав аьфв гъапІу юкъби халифарикан гъапІуб узканра гъапІну. Хъа имбударикан фу гъапІнуш узуз аьгъдарзуз» Дугъу гъапну: «Мубарак ибшри. Уву чалишмиш шулайиб увуз гъубкъну» «Хъа уву фуж вува?», – гъерхза узу. Дугъу жаваб туву: «Узу Гъяжаж вуза, узу Аллагъу

Тааълайин багахъ дугъужвунза ва Дугъан аьзаб гъагъиб вуйиб гъаври гъахъунза. Узу гъакІну гъадмукъан ражари, фукъан узу имбудар гъийихнуш. Гъамус узу Аллагъу Тааълайин улихъ, Аллагъ сар ву кІури, хъугъдариз фу шулуш ккилигураза – женнет дарш жегъеннем».

Абу Гъязимди гъапну: «Гъаму нивкІун къяляхъ Уьмар ибн Абдулаъзиз, «ла илагъа иллаллагъ» гъапир, жегъеннемдиъ хъиди кІури, заткъан кІурдарза кІури, Аллагъу Тааълайиз гаф тувну».

МУГЪЯММАД МУСЛИМОВ

Мусурман касди фикир тувну ккунни дюшюшар

Хуффайндиин масгъу апѳбакан

Хуффайндиин (гъидкъикан дапнаи атнар) масгъу апѳуз шулу шубуб шартѳниинди.

1) Гъудгнин джикѳкѳну хъасин алахъуб; 2) Ликарин фарз джикѳкѳну ккунни йишвар ккеркруб хъуб; 3) Дурар алахъну гъажатанан ляхнариз лиѳуз шлудар хъуб.

Хуффайни хулаъ айи касди саб суткаийъ алахъну гъитру, хъа сеферийъ айи касди шубуб суткаийъ. Хуффайндиин вахт гъадму вахт гъудгнин жикѳивал батѳил гъабхъиган ккебгъру. Эгер хулаъ хуффайни алахъиш ва хъасин сефериз гъушиш, ясана сефериз удучѳвну, хъа хулаз гъаѳиш, хулаъ айи касдиси масгъу апѳуру, яни саб суткаийъ. Масгъу шубуб шейъниинди батѳил шулу: Дурар илдитган, дурарин вахт гъубшган, гъусул дапѳну ккунни ляхнар гъашиган.

Таяммум апѳбакан

Таяммум апѳбан бадали вуйи шартѳар: уъзур айивал, сефериз душну, ясана иѳѳрушин ади хъуб, гъудгнин вахт улубкъган шид абгалан къялахъ, эгер шид адарш, биши руг кайи марѳци жил хъуб. Эгер ругдик гипс, гъум, ясана хю кпикъиш, дидихъди таяммум апѳуз хай шулдар.

Таяммум апѳбан фарзар: 1) ругдик сабпи ражну хил йивруган машнак кубѳайизкъан ният ади хъуб. 2) машнак масгъу апѳуб 3) хиларин хъуршларра кади масгъу апѳуб 6) хъайи-хъайиси апѳуб.

Таяммумдин суннатар: БисмиЛлагъ пуб, сабан арѳчул хилин, хъа гагул хилин масгъу апѳуб, къатѳ дарапѳуб, машнак заѳланмина масгъу апѳуб, хил жилик йивруган, тѳубар жара апѳуб, сабпи ражну йивруган тѳублан хътабгъуб, хъа къюбпи ражну йивруган тѳублан хътапѳуб важиб ву, къиблайихъинди илтѳикѳуб, ккудубѳкѳбан къялахъ шагъадат урхуб.

Таяммум батѳил апѳру шей'ар: 1) гъудгнин батѳил апѳру дюшюшар 2) шид ади хъуб 3) диндиан удучѳвуб. Гъарсаб фарз гъудгниз жаради таяммум апѳуру. Хъа суннатар апѳуз хай шулу

ккунни къадар.

Нежес ва думу марѳц апѳбакан

Къюби ѳѳат кѳучѳвру йишварин удучѳврудар нежес ву, мани ктарди. Дурар марѳц дапѳну ккунду, дадаийн никѳтѳан гъайри фукѳлара дурубхъру биѳци балин ктарди. Биѳци балин кубѳкѳиш, думу йишвар шид кибѳну гъитуб ѳѳаън шулу. Хъа амма биѳци шуран миѳци дапѳну гъитуб хай шулдар. Ва гъаѳцира гъарсаб пиян апѳрубра нежес гъисаб ву. Гъайванатарикан кѳуруш, дурар вари марѳцидар ву хуна сил ва дурари-

кан гъабхъиб ктарди. Вари майит нежес шулу инсан, балугъ ва саранѳа ктарди. Эгер силна ху къяши дубхъну, ясана дурарин шуруш кубѳкѳну нежес гъабхъиш, думу мутму ургубан джикѳкѳну ккунду, саб ражну ругна шид кибикѳну. Гъадму кибикѳу штухъди сабпи ражну жибѳкѳуб ужу ву ва миѳци вуйи йирхъуб ражну марѳци штухъди. Хъа имбу нежесар саб ражну гъижикѳишра хай шулу, аммаки шубуб ражари аѳзал ву. Нежес гъабши шейъ марѳц апѳруган, думу дидин шубуб лишнихъан марѳц дапѳну ккунду: ниъ, ранг, тѳаъм. Эгер ниъ ва ранг марѳц апѳуз читинди вуш, дурар гъузбаъ зарар адар, хъа тѳаъм гъубзбакан зарар а.

Гъайз ва нифас

Дишагълийирин палтарикан хъувал 9 йисаъ ади ккебгъуз мумкин ву. Палтарикан хъувалин варитѳан биѳци вахт саб сутка ву, къялануб 6-7 йигъ, хъа варитѳан гизаѳ 15 йигъ.

Нифас (биѳцир хъпан къялахъ гъабгъру иѳи) саб биѳци вахтна дубхъну дубгуз мумкин ву, къялануб 40 йигъ ву, варитѳан гизаѳ 60 йигъ.

Велед фуник хъувалин варитѳан ѳѳиб вуйи вахт 6 ваз ву, къялануб 9 ваз, варитѳан гизаѳ 4 йис хъуз мумкин ву. Палтарикан духънайиган, ясана нифас айиган, гъудган апѳуб, ушв бисуб, Къур'ан урхуб ва дидик кучуб, мистаъ учѳвуб, Къабайилан тѳаваф апѳуб, жилирна хпир сатѳи хъуб гъярам ву.

ЮСУФ ГЪАЖИ МЯГЪЯММАДОВ

Абйир-бабариз гъюрмат дарапѳиш, ахъю хажалатнаъ хъидива

Аъзиз ватанагълийир, сабпи ражну гъарсариз дада фуѳ вуш ва дугъаз фиѳдар читинвалар алахъуруш агъяди ккунду.

Велед бабкан гъахъиган, нивкѳ адру йишвар шулу, гъаддиз, велед даахну имиди, дадаийз нивкѳ апѳуз ккун шулу, амма хулан жара ляхнарихъан вахт шулдар. Хъасин велед школайиз, ВУЗ-диз гъязур дапѳну ккунду, ляхниъ дерккуз зегъмет дизигну ккунду. Вари гъаму вахтна алахъру читинваларийъ веледдихъди дада шулу.

Хъа ухъу, веледари, дугъриданна ихъ абйир-бабариз чухсагъул дупну ккуннишваъ, хъанара арѳухъ дурариз зарар туврахъа жорбежор ѳѳурувалар апѳури, ихъ ужуб дару хасиятнахъди. Фу бадали? Дурариз ухъу ѳѳитѳан ижмиѳди ккуниган, ухъхъанди дердар апѳруган, ухъуз уж'вал, ва ѳѳин нивкѳ дарапѳиди ухъуз лигбан чухсагъул вуди?! Фикир тувай, швнуб ражари ухъу дурарикан, аѳв апѳинай, кѳури ккун гъапѳнуш, хъа дурар рази ктаънуш, ва швнуб ражари ухъу дурарин улукъуз гъушнуш? Гъаму вуйинхъа ихъ дурариз вуйи чухсагъул?! Ав, ѳѳин веледарикан разиди вуйи абйир-бабарра а. Амма, гъайѳѳки, дурар ѳѳибѳѳан дар.

Саб ихтилат кѳваин апѳидихъа. Саб хизандийъ веледди чан жигѳилвалиан ва акъюлсузвалиан ахъю буржар гъапѳну. Абйир-бабар ѳѳин веледди гъапѳу ляхниин мюгътал гъахънийи, дурари ѳѳин

велед варитѳан фикирлур вуйич кѳури, фикир апѳуйи, хъа диѳци гъабхъундар. Абйир-бабари ѳѳин веледдиз думу ляхин бахиш дапѳну, ѳѳин уъмрийъ сабпи ва варитѳан ахъю гъалатѳ гъапѳну. Дурари веледдин язухъ дапѳну, дугъу гъапѳу бурж ѳѳи кѳитпну, хъа бай кѳуруш ѳаз ккуниганси уъмур хъапѳри, ѳаз ккуниб вари апѳури гъахъну. Вазарилан, абйир-бабари, саб фиѳци-вуш бурж кидипну, сарун рягъятди нефес хътабгъуз шул кѳури, фикир гъапѳу. Амма хъанара буржар гъахъну ва хъанара абйир-бабари ѳѳин балин язухъ гъапѳну, вари хъанара ѳѳийи кѳул'ан ккебгъру. Магъа гъамус абйир-бабар ѳѳин балихъ лихура, гъар йисан дугъан буржар кѳичури, гъар йисан дугъу гъапѳубдиз улар хъяркъри. Хъа бали гъапѳра? Фу ляхин

апѳура? Хъа дугъу ляхин апѳура, гъазанжра ужуб ву, хъа пул жара йишвахъинди гъабгъюру, жорбежор гъярам тамшйирихъ...

Магъа гъамѳци шулу, эгер веледдихъ саб къайдаийан удучѳвуз гъитган ва лап къадар адрукъан дадаийн «ккунивал» гъабхъиган.

Имам Бухарийихъан ва Муслимдихъан дуфнайи гъадисарийъ дупнайиганси, абйир-бабариз гъюрмат дарапѳуб, дурариз зулум апѳуб, дурар исккан апѳуб, дурариз гиран ктапѳуб ахъю гунгъарикан ву. Му гунагъ Аллагъу Тааълайиз шерик тувбахъди ва инсан йивну йикѳбахъди сабси кѳваин дапѳна.

Гъиямат йигъан Аллагъди ѳѳ абйир-бабариз зулум гъапѳдар чан рягъимлувалихъ мягърум апѳиди, диѳцир касдиз

женнетдин ниѳкъан кубѳкѳидар, дугъаз женнет гъярам апѳуру, дугъан ужудар ляхнар къабул апѳурдар, хъа читинвалар, хажалатвалар дугъаз дишлади куркѳди.

Абйир-бабарихъ хъпебехъувалин читинвалар дурариз гъаму дюн'айийъ имиди шулу, хъа кечмиш шлу вахтна дугъхъан шагъадат хуз хъидар – гъамѳци дупна Пайгъамбарин ﷺ гизаѳ гъадисарийъ.

Ибну Аббасдихъан гъерхнийи: «Аърафа кѳуру ксар фуѳар ву?». Дугъу жаваб туву: «Аърафа – Женнетдин ва жегъеннедин арайийъ айи дагъ ву, думу дагъдийн я гъарар, я булагъ, ясана нир алдар. Душ'ин али ксар Аллагъдин ﷻ рякъюъ кечмиш гъахъидар ву, амма дурарин ѳѳин абйир-бабар рази даѳи, гъаѳи вуйиган дурарихъан Женнетдиз гъягъюз шуладар. Аллагъдин ﷻ рякъюъ кечмиш хъувалиан дурар жегъеннедизра гъауз шулдар. Магъа гъамѳци дурар гъадму дагъдийн гъузру, Аллагъу Тааълайи дурарин къисмат, гъюкум апѳайизкъан.

Ухъкан гъарсар фила-вуш биѳци велед вуди гъахъну, хъа ухъу абйир-бабар гъахъиган, жвуван гъалатѳарикан фикир дапѳну, абйир-бабарикан бахиш апѳуб ккун дапѳну ккунду. Ухъу дурар имиди къимат туврадархъа, дурариз гъюрмат апѳурадархъа, хъасин сарун къан хъибди. Ухъу дурарин накъвдийн къамкъарихъди дусну аѳв апѳуб ккун апѳури йишвахъна гъюз гъитну ккундар. Абйир-бабарихъна багахъ духъну, гардандийъ архъну йипай: «Гъарсаб гъабхъи ляхнин бахиш апѳинай, абйир-бабар!»

АБЛИМУРАД МЕЖИДОВ

Гъярам ляхнариз мистан мутмйир ишлетмиш аплуваликан

Вақыф фу-вуш ва дидин шартларикан жикъиди

Ассаламу алейкум, гъюрматлу ватангълийир! Узуз гъаму бици макъалайиь вақыф фу-вуш ва думу тамам хъпан бадали фицдар шартлар аш, гъаддикан ктибтуз ккундузуз. Ихъ мусурман гъардшар ва чйирин вақыфдихъди алакълалу гизаф суалар шулу. ИншаАллагъ, гъаму макъалайиь ухъу жикъиди инсанариз дидкан хабар тувдихъа.

Вақыфу апІбан бадали шубуб шартІ а. Сабпиб – вақыф мянфяаьт ктабгъуз шлу шейар апІуру, гъадму шейъ чІур даршлуганси ва ккудудубкІру саягъниинди. Мисалназ бистин, дидкан мянфяаьтра а, ккудубкІрубра дар. Хъа гъадабгъархъа, мисалназ, музыкальнй инструментар. Дурар вақыф апІуз шулдар, гъаз гъапиш дурарик мянфяаьт ктар. Ва гъацира ипІру сурсатар, гъаз гъапиш дурарикан мянфяаьт ктабгъган, дурар гъузурдар, яни ккудукІуру.

Къюбпи шартІ гъадму вақыф шлиз апІураш, гъадму кас ади хъивал. Эгер гъелелиг чан бабкан дархъи веледиз вақыф апІураш, думу кам шулдар. Шубубпи шартІ, гъярам ляхнариз вақыф дарапІуб. Мисалназ, гъаму жил килиса (церковь) тикмиш апІуз вақыф гъапІза, душваъ ибадатвал апІри кІури. Гъацира вақыф апІруган, тямин вахт улудупуб шартІ ву, мисалназ, узу вақыф апІураза сад йи-

сазди. Ва гъацира фтихъди вушра алакълалу апІуб, мисалназ, инсанди кІуру вазлин аьхири вақыф апІидиза. Магъа гъамци улупну ккундар.

Вақыфу, гъюрматлу гъардшар, гъадму вақыфу гъапІу инсандин шартІариинди тамам дапІну ккунду. Вақыфу гъацдар гафариинди кІуру: узу гъаму шейъ гъаму йишваз, ясана гъаму ляхниз вақыф гъапІза, ясана гъаму жил мистаз вақыф гъапІза. Умар асгъабди чаз Хайбар кІуру гъазаватдин къяляхъ гъурубкъу жил вақыфу гъапІну.

Вақыфу гъапІу мутму масу тувуз, ясана пешкешди тувуз хай шулдар. Амма мистан халачйир масу тувуз хай шулу, эгер дурар чІур шулаш, ва гъадрарин уж'вал-хайир гъаддиъ вуш. Дурар масу тувну, дурарин къимат мистаз гъибтру. Ва гъацира мистаз вақыф гъапІу жара мутмйир имамдин ихтиярниинди кирийихъ ишлетмиш апІуз тувуз шулу, ясана масу тувуз хай шулу, эгер гъадрарин мясляаьт гъаддиъ вуш, ва гъаддикан мистаз къиматниинди, ясана жара мянфяаьт шулаш.

Ихъ суал, гъюрматлу гъардшар, гъамциб ву: гизаф гъуларин мистарий рюкъяр, ясана жара шейар шулу, ва дурар жямьяаьтдин ляхнариз ишлетмиш апІуз хай шулин дарш шулдарин? Ухъу улихъна гъапиганси, эгер дурар мистаз вақыф дапІнайидар вуш, мянфяаьт ктабгъуз хай шулу, эгер гъадму шейъ чІур шулдарш, ясана ккудубкІурдарш. Ва дурар жа-

рарихъна мистаз къиматнахъ ишлетмиш апІуз тувуз хай шулу. Хъа аммаки, гъюрматлу гъардшар ва чйир, ихъ гъуларий аьдат вуйиганси гъярам сумчрариз, ясана жара гъярам ляхнариз ишлетмиш апІуз туври шулу. Дици апІури гъахъиш, дидкан гунагътІан гъайри жараб адар, яни ухъуз дидин гунагъ хъибди. Му, гъюрматлу гъардшар, ухъу кІурахаъа, эгер думу шейар-мутмйир мистаз вақыфу дапІнайидар вуш. Хъа эгер дурар мистандар дарди жямьяаьтдиндар вуш, думу вақыф шуладар. Жямьяаьтди дурар чпиз ккуни ляхнариз, чпин мюгътаж'валариз ишлетмиш апІуру. Ва гъацира саспидар ихъ гъуларий мистан пул

жямьяаьтдин ляхнариз ишлетмиш апІури шулу. Думу хай шлу ляхин дар ва дици дубхънура ккундар. Мистаз вақыфу гъапІну вуйи мутму, мистаз ишлетмиш дапІну ккунду. Гъайифки, саспи гъуларий му месэлайиз фикир туврадар, ва чпиина аьхю гунагъ гъадабгъура. Магъа гъаму дюшюшдира ухъуз ихъ диндикан лапра цїибтІан аьгъдруваликан улупура.

Гъит Аллагъу Тааълайи ухъуз гъярам вуйибдихъан ярхла хъуз тавфикъ'вал туври, гъит ухъкан гъарсариз жвуван илмин дережа за апІуз тавфикъ'вал туври! Амин.

АНСАР ПАМАЗАНОВ

Дишагълийириин гъякъяр Исламди уърхюра

Гъиччабдин шартлар

Ассаламу алейкум, гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир! Вари аьлам халкъ гъапІу Аллагъу Тааълайи инсанарихъна чан ккуни лукІ Мугъяммад пайгъамбар гъаьну ва гъадгъухъанмина ухъухъна Чан амрар гъурукъну, дурар тамам апІури инсандиз му дюн'йийъра, Ахиратдиъра шадвал хъибди, иншаАллагъ.

Узуз саб асас суалназ учву фикир тувну ккундузуз, думу мусурман дишагълийин палат алабхъувал ву. Узу му суал ачмиш дапІну ккуниб гъисаб гъапІуназ, гъаз гъапиш думу инсанарин арайиъ алакълйириз тясир тувруб ву. Мусурман дишагълийин алабхъу палат вари жандак ккебкруб дубхъну ккунду ва дидиз гъиччаб кІуру. Гъиччаб алабхъувал думу чав аьдат дар, хъа Аллагъу Тааълайи мусурман дишагълийиин иливнаийи фарз ву.

Аллагъу Тааълайи гирами Къура'андиъ Пайгъамбарихъна ﷺ илтІикІну дупна: «Уву йип Аллагъдихъ ﷺ хъугъу дишагълийирииз, дурари чпин улар, лигувал ис апІри, чпин аьврат гъярамдихъан уьхъри ва чпин бедендикан, машина хиларин тІубартІан гъайри, жараб фукІара ачмиш дарапІри ва гъит дурари чпин гардан, кІул, мухрар ккеркри». Хъанара Аллагъу Тааълайи дупна: «Гъит дурари чпин утканвалар чпин жилариз, гагъирииз, жиларин гагъирииз, чпин гъардшариз, гъардшарин баяриз, чйирин баяризтІан улудупди». Гъаму аятдиъ Аллагъу Тааълайи гага, гъардаш, бай, жилирин гага хъайи йишварихъ ягълухъ алдарди, гардан абцну, хилар хъержвну гъитуз хай шулу дупна, яни ляхин апІруган арцну шлу йишвар. Хъа жара мягърам дару жили жви хъайи йишвахъ дици лиузу хай шулдар.

Гъиччаб алабхъбаъ дишагълийи дюрхну ккуни шартІарра а:

1. Гъиччаб, машина хиларин тІубар ктарди, вари жан-

дак ккебкруб дубхъну ккунду.

2. Гъиччаб жандак рябкъруб дубхъну ккундар. Исламдиъ жандак рябкъру палат алабхъуб гъярам дапІна: думу хилар вушра, гардан, ясана жара гъендемар вушра.

3. Гъиччаб жандиин алабсруб дубхъну ккундар, гъаз гъапиш жандак ккебкбан метлеб жарадар лигбахъан жвув уърхюб ву, хъа палат жандиин алабснайиган жарадар лигуз себег шулу.

4. Жандик аьтирар, духйир кубзбахъан ярхла хъуб. Пайгъамбары ﷺ гъапну: «Дишагълийи, ицци нийъра кубзну, инсанарин багъхъантина дурариз ниъ хъуз кІури гъудучІвиш, думу зина апІрувализ барабар ву» (имам Агъмад). Жара гъадисдиъ дупна: «Учван, яни дишагълийирикан, фужкІа мистаз гъягъруган, гъит сарира ниар кудрурзди». Пайгъамбары ﷺ мистаз гъягъру дишагълийирииз ниъ кубзуз гъадагъа гъапІну, хъа магазнариз, базарариз ниар курзну гъягърудар фукъан а?!

5. Дишагълийири алабхъу палат жиларин палатдиз ухшар айиб дубхъну ккундар. Абу Гъурайрайихъан дупна: «Пайгъамбары ﷺ дишагълийириин па-

лат алабхъу жилариин ва жиларин палат алабхъу дишагълийириин нянят алапІну». Гъийин йигъан ухъуз рябкъурахъузки, фици саспи дишагълийири жиларин палтариз ухшар вуйидар алахъуруш, саспи дюшюшарий думу бай вуш, риш вуш аьгъю апІузкъан шулдар. Гъази алахъури, дурари чпиина Пайгъамбарин ﷺ нянят гъадабгъура.

6. Мусурман дишагълийин палат мусурман дарударин палатдиз, яни къафирариз хас вуйиб ухшар дархъуб. Пайгъамбарин ﷺ гъадисдиъ дупна: «Шли фунуб-вушра халкъдиз ухшарвал гъапІиш, думу гъадрарикан ву».

7. Палат жара дишагълийириин арайиъ учв жара апІруб дубхъну ккундар. Пайгъамбары ﷺ гъапну: «Шли учв адлу апІру палат алабхъиш, дугъин Гъиямат йигъан исккан апІру палат алабхъиди, ва гъадмура алди думу жегъеннеминди цїигъ ургиди». Пайгъамбарин ﷺ хпир Айшайи гъапну: «Гъит Аллагъ ﷻ сабпи гъижра гъапІу дишагълийириин рази ишри, Аллагъу Тааълайи «гъит дурари чпин гарднар, мухрар ккеркри» кІури аят гъапІган, дурари чпин заълан алабхънайи палтар дятІаргъну, чпин ачмиш йишвар ккеркнуну».

Му макъала бикІруган, гъюрматлу чйир, узу йиз фикриинди ваъ, хъа Къур'андиан аятар, гъадисар далилди дидисну гъибикІунза. Гъийин йигъан дишагълийири алабхъу палтариъ, чпин уьмриъ европалуйирииз ухшар хъуз чалишмиш шулу. Думу гъюкуматарий дишагъли жигъилди, утканди имиди, думу ишлетмиш апІуру, хъасин думу саризра герек дарур шулу. Гъацдариз ухшар хъуз шулин? Хъа Исламди дишагъли бабкан гъахъихъанмина уърхюра, дугъаз дадайн, шуран, хпирин гъякъяр тувна. Гъиччаб алабхъури, дугъу жвув жарадарин лигбарихъан уърхюра.

Гъит Аллагъу Тааълайи ухъуз фарзар тамам апІуз, гъярамдихъан ярхла хъуз тавфикъ'вал туври!

Жилирикан гиран мапан, дугъан аьфв аплин

1 « Магъа сарун къаби духънайи хпири, жилириз чан жиниваликан ктибтуз фикир гъапури, жилирикан гъадму къути хъади гъюб ккун гъапну. Жилири къути хъади дуфну, думу ачмиш гъапган, дугъаз душваь утканди дабалгнайи 2 жакул ва саб къадар пул рябкъюру. «Му фу вуяв?» – гьерху жилири. Хпири жаваб туву: «Агъю йибхъ йиз жилир, ихъ сумчир хъайиз улихъна йиз бабу, бахтлу, шадлу хизан хъпан бадали, сакъюдар насигъатар тувунзуз. Бабу гъапнийи: Эгер увуз жилирикан гиран гъабхъиш, дугъахъди улхуб, гъярхъуб гекрек дар, думу вахтна саб жакул убхури дус». Жилирин уларилаан нивгъар гъягъюз хъюгъю, фицики къутдиъ 2 дургънайи жаквтан адайи. «Хъа му пул гъапруб вуяв? Ухъуз айи пул ухъу жвуван хизандиз ишлетмиш аплури гъахъунхъа аьхир» – гьерху жилири. «Узу му пул гъаму гъургъу жаквлар масу туври уч гъапунза. Жилирихъди гъярхъри, ясана дугъу гъапибдикан гиранар дапну дусайизтан, гъамци гъапиш, ахъю мянфяаьт шулу». Гъюрматлу чйир, эгер гъарсар дишагълийи, жилирихъди гъайири гъаму ляхин чаз нумунади гъибисиш, ихъ халкъдин арайиъ жилирна хпир жара хъувал, яни тлалакъ тувувал гизаф ражари кам хъибдийи.

Швуваз гъягъюз ккундузуз
Саб ражари Пайгъамбарихъна ۞ сар дишагъли дуфну, сар касдиз швушвди гъягъюз ккундузуз, фициб фикир вуяв, я Пайгъамбар ۞, клури гьерху? Инчл лупури Пайгъамбари ۞ гъапи: «Жилирин хпириина вуйи гъякъяр гизаф ву, увхъан дурар тамам аплуз хъидинухъан?» «Хъа фицдар ву думу гъякъяр?» – гьерху дишагълийи. Пайгъамбари ۞ жаваб туву: «Эгер хпир, чан жилирин ихтияр дарди, ключейиз удучвиш, гъарсаб алдабгъу ликрихъ гунагъ хъибди. Эгер уву дугъаз гиран ктапиш, уву Аллагъдиз ۞

гъаршуди удучврур вува ва яв гъудган къабул аплурад. Эгер хпири жилириз ужуб дару гаф гъапиш, Гъиямат йигъан дицир хпир мелзнахъан ккерхди. Эгер хпирин мал-мутму ади, чан жилириз кюмек дарапиш, Гъиямат йигъан дугъан маш клару хъибди. Эгер хпири жилирин мал-мутмуйикан фукла гъитибкнун жарариз тувуш, ва жилирикан аьфв ккун дарапиш, Аллагу Тааьлайи дугъан садакъа ва закат къабул аплурад. Фуну хпир чан жилирихъди улхури гъахъиш, ясана дугъаз гъаршуди гаф гъапиш, дугъаз чан мелзнахъан аьзаб хъибди. Хъа эгер мукъам йибурайи йишваз гъушиш, ясана гъацдар йишвариз гъягъюз клури пул туври гъахъиш, дугъан вари савабар ургуру ва чаин али палтари аьрзийр аплиди: Ужудар гирами йигъар-йишвари, жвуван жилирин багахъ учу алахъурдайва, хъа гунагънан йишварихъ алахъуйва, клури. Гъацдара Аллагу Тааьлайи дицдар дишагълийириз 1000 йисан цигъ ургури аьзаб тувуз гъитди»
Гъаму вари гафар гъеерхъган, думу дишагълийи клуру: «Гъамусдизкъан швуваз гъушундайза ва гъамусра гъягъидарза». Пайгъамбари ۞ гъапну: «Хъа швуваз гъушган, фукъан савабар шулуш ктибтузавуз?»
«Эгер жилири увуз, гъит ув'ин Аллагу Тааьла рази ишри гъапиш, думу сад йисан ушвар дисубтан ужу ву. Ахниккан гъуджувубси дишлади тамам жиклуб гъапиш, 1000 къурбан гъубккгансиб саваб хъибдивуз. Эгер жилириз ужуб даруб, ясана жинивалар дарапди уву кечмиш гъахъиш, малаикари ув'ина тасбигъ урхур. Жилирихъди тамшйир апуб, думу рази ктауб 60 лукл азад апубтан зина ву. Жилирин мал-мутму уьхъуб, дугъан багахълуйирихъди ужудар аьлакыйирихъ хъуб, йигъан хъуб гъудган апубтан, ушв бисубтан гъамрар апуб 1000 ражари Къабайилан тлаваф апубтан ужу ву.

Аьрзийр
Ухъкан саспидари, хулаъ девлетлу касдинси лазим вуйибкъан ипруб адар, алабхъуз ужуб палат адар, ужуб хал адар, клури, аьрзийр аплури шулу. Асас вуди мицдар гафар дишагълийири мелзналан ерхъури шулу. Гъамцдар гафар клури, му ккундузуз, тму ккундузуз клури, дишагълийири чпин жилар инжиг аплуру, гъятта жвуван мягътаж'вал адру мутмйирра гъадагъуз гъитри шулу, жарариз улупуз клури, алабхъурдаршра гъит хулаъ ади ибшри клури. Магъа гъамцдар мянфяаьтсуз гафарихъанмина гизаф хизанариъ гъярхъивалар шулу, хпир, жилири чаз ккуниб гъадабгъундарзуз клури, гиранар дапну, варидикна ктибтури шулу. Пайгъамбарин ۞ гъядисдиъ дупна: «Аллагу Тааьлайи футнакриз аьфв аплурад, гъелелиг дугъаз чавшликан футна гъапнуш, гъадгъу аьфв дарапдикъан гагъди» (Байгъакъи). Саб фицдар вушра ляхнар-гафарилаан ухъу жвуваз фукъан гунгъар гъадагъурухъа. Магъа гъаму ихъ вахтнара кмиди саспи шагърар-гъуларихъ иплуз ужуб адрудар, дахъуз йишв адрудар а. Хъа ухъу магазиндизди учлган, фу гъадабгъну фу гъитгруш, мягътал шулхъа. Эгер жилири хпириз къабулди даруб фукла гъабхъиш, хпир дугъин алжагъуз гъязур ву: дициб уву иптин, хъа узуз багъайин, ициб-ужуб аьбкъин клури. Эгер, гъюрматлу чи, уву гъамцдарикан гиран аплуруш, уву гъацибра иплуз ужуб адрударикан, саб бици уьлин тики 5 йишваз пай аплурадариан фикир аплин. Эгер увук саб уьзур кабхъиш, сабур аплин, фицики увутган читни гъялнаъ айидарра а. Мадина шагъриъ саб гъамциб дюшюш гъабхъну. Сар дишагъли, 4 йисаъ айи чан байра хъади, сарди яшамиш шули гъахъну. Дурар гизаф мягътаж'валиъ айидарикан вуйи. Дурариз айи хал клуруш шифер ктру 4 цал вуйи. Гъаци вуйиган, му дишагъли мархъ убгъруган, аьхъю вахтна, веледдиз аьхъю

хъибди, клури, гизаф аьхю дерднаъ шуйи. Йигъарикан сад йигъан саб аьхю мархъ гъубгъу, му вахтна вари ключйириъ айидар чпин хуларизди гъажаргъу ва му дишагълира чан веледра дидисну хулазди гъягъюру. Хулазди учлган, бици бай чан дадайихъинди гъацци умуд кади лигуруки, учв мархълихъан уьрх клури, дадайин палат за дапну палтарикк ккучлвру, амма алабхънайи палат къяши дубхънайи. Дугъу гъапруш аьгъдарди, гъялакъди сабуну ракъ гъядябгъну, гъаму къюб цалиин иливуру, хъа бици бай клуруш гъялак-гъялакъди душну, гъадушвакк мархълихъан уьрхюз гъялак шулу. Гъадму дюшюшдиъ гъаму бици балин машнакк, мархълихъан гъюрхюнча клури, инчл шулу. Думу бици бали чан дадайихъинди лигури, гъаму гафар клуру: «Я дада, фукъан мягътаж'вал айидар ашул, гъамци мархълихъан жин хъуз раккинкъан адрудар».
Ари, гъюрматлу чйир, фикир тувайчва гъамцдар ляхнар-карализ. Эгер гъамцдар ихтилатар деерхъну, хъанара ухъу аьрзийр аплури гъахъиш, думу Аллагу Тааьлайи ухъуз тувнайибдиин рази дарувал шул. Фикир аплинайи.
Байгъакъийихъан вуйи Пайгъамбарин ۞ гъядисдиъ дупна: «Гъиямат йигъахъна багахъ гъабхъиган, инсан варитан яманди чан хпир ва веледарихъан хажалатнаъ хъиди. Дурари жилирикан, адашикан дюн'яйин утканваларикан ккун аплиди, хъа думу, дурар агури, гъадрар гъазаммиш аплуз гъялакъди, диндинубра, дюн'яйинубра дарди гъузди».
Гъит Аллагу Тааьлайи ихъ иман ижми апри ва гъарсариз Аллагу Тааьлайи чаз тувнайибдиин рази хъуз кюмек туври.

ХАДИЖАТ ЭСЕДУЛЛАЕВА

Пагъ, фукъан ужуб дарин

<p>Сар Аллагъдиз ибадат, Пайгъамбариз сарф гъюрмат, Къур'ан хъуб ихъ уьмарат, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>	<p>Аьзарлуриз сагъламвал, Сагълуйиз ляхнин аьшкъвал, Дугъаз дидин даимвал, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>	<p>Илим кайириз гъюрмат, Дудрубгъуриз лап нянат, Саф аплуриз мянфяаьт, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>	<p>Аькъюллу-дерин фикир, Дарапди юлдшиз макур, Гъахъиш имандин акур, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>
<p>Адам зурриятдиан, Ибрагъимдин миллетдиан, Мугъяммад умматдиан, Хъуб фукъан ужуб дарин!</p>	<p>Аьхюр-бицириз салам, Улупиш уву калам, Гъапиш яв фарзар тамам, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>	<p>Девлетур гъахъиш журмат, Гъацдара тувраш закат, Гъакириз тувуб манат, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>	<p>Аьлимдиз гъюрмат апуб, Мянфяаьт илим бисуб, Гъацдара артмиш апуб, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>
<p>Аба-бабаз лап гъюрмат, Чак кади намус-гъир'ят, Вагандиз ужуб сяргъят, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>	<p>Девлетнахъан йихъ фана, Ахиратдиз багахъна, Гъахъиш ужуб аьмалнаъ, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>	<p>Рякъди гъягъуриз юлдаш, Алахъуриз ужуб маш, Гаш кайириз саб лаваш, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>	<p>Гъахъиш увкан мусурман, Гъадабгъиш заан иман, Гъудгник кайириз игъсан Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>
<p>Дерд гъабхъириз сабурвал, Аьгът гъапуриз чухсагъул, Дявакриз маслааьтвал, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>	<p>Гъабхъиш яв уьмрин бахтвал, Жандин лап ужуб сагъвал, Ккуни деврихъ хъуркъувал, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>	<p>Хал гъадабгъуриз гъунши, Аьгъю хъуб яман-яхъши, Сарихъди дархъуб турши, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>	<p>Хъял гъафириз сабур апуб, Астагъфируллагъ уву пуб, Маш инчл ккади улупуб, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>
<p>Ккунириз мягъюббатвал, Гъилигуриз гъяйбатвал, Аьшкъ кайириз гъевесвал, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>	<p>Уч апуб аькъвлин девлет, Гъабхъиш ихъ хулаъ берекет, Мелзналан гъягъюб шербет, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>	<p>Хал-йишв дивруриз уста, Илим ккунириз устад, Дархъиди затра мунтад, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>	<p>Му гафар Мутталибди, Клурачвуз сикин дарди. Гъузуб цибси нач кади, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>
<p>Гучл каш вуз клван ижмивал, Игитриз клван журматвал, Дугъахъди аплуз дуствал, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>	<p>Гъарсаб уьзурназ дарман, Аплури ляхнин клула-клан Тамам гъапиш ву гъарган, Пагъ, фукъан ужуб дарин!</p>	<p>Гъарсар касдиз гъякъ илим, Дубгъуризра сар мялим, Тувузра ухъуз аьлим, Пагъ фукъан ужуб дарин!</p>	<p>ГЪЯСРАТОВ МУТТАЛИБ ХАНМУГЪЯММАДОВИЧ, ОГНИ ШАГЪУР</p>

«Ассалам» газатдиъ гирами биклбар а, дурар марци дару йишварихъ дирчуз шариаьтдиъ ихтияр адар

– Саспи жигъилари мода ву, кѳури, ясана чпиз «гужлидар» йишри кѳури къамкъар дячЯргънайи шарвлар алахъури, кушарикан чпиз ккуниб апѳури, мусурман дарударихъди гъягъюри шулу, – гъамцдар ляхнари инсандин диндиз, гъудгниз фицибкѳа манигъвал тувуз мумкин вуйин?

– Мициб суалназ имам Нававийи гъамциб жаваб тувра: «Пайгъамбарин ﷺ гъядисариз асас духъну, алабхъбаъ, ва жара мутмийр-ляхнариъ мусурман дарудариз ухшар хъуз хай шулдар, ва мициб палат алди гъапѳу гъудгнин савабра цѳиб шулу» (лиг «Фатава Имами Навави», 116-пи маш). Пайгъамбарин ﷺ гъядисдиъ дупна: «Инсанди гъа-

му дюн'яийъ фуж ккун гъапѳиш, Гъиямат йигъанра гъадгъахъди хъиди» (Агъмад, 3\336, №14644; Табарани «Авсатѳи» китабдиъ, 9\6, №8953). Гъаци вуйиган дицир касдиз учв Гъиямат йигъанра мусурман дарударихъди хъиди кѳури ахъю хатѳасузвал а. Гъит Аллагъу Тааблайи ухъу дидхъан уърхри!

– Кечмиш гъахъир накъварихъна фаркъат апѳуз гъахруган, дишагълийириз думу аххиримжи рякъюз гъауз накъварихъна гъягъюз хай шулин?

– Кечмиш духънайир аххиримжи рякъюз гъауз гъягъюб жилариз ужу ву (мустагъяб) ву. Барра бин Азибди ктибтура: «Пайгъамбари ﷺ учуз кечмиш духънайир аххиримжи рякъюз гъауз гъягъюб, аъзарлуйихъна гъягъюб амур гъапѳу...» (Бухари, №1182). Дишагълийирикан улхуруш, дурариз кечмиш духънайир аххиримжи рякъюз

гъауб мустагъяб шулдар ва, эгер дици гъапѳиш, дурари Пайгъамбарин ﷺ амру дипра. Умму Атиятди ктибтура: «Учуз кечмиш гъахъир аххиримжи рякъюз гъауз дурушуб амур гъапѳу, амма думу амур ижмиб, ясана гъарам апѳурайиб дайи» (Бухари, №1219; Муслим, №938) (лиг «Фикъгъуль Мангъажий», 1-пи том, 259-пи маш).

– Фу сеbeb дубхъну инсандин Женнет ва Жегъеннем айивалин, ясана Аллагъу Таабла айивалин шаклу хъуз мумкин ву?

– Саб кѳуруб, ухъуз агъяди ккундуки, дицдар фикрар шейтѳнихъан ву. Гъаци вуйиган, сабпи нубатнаъ Аллагъу Тааблайикан шейтѳнин васвасдихъан, чѳуруваларихъан уърхъюб ккун дапѳну ккунду, истиаъз урхури (Ауъзу биллагъи мина шшайтѳани рражим). Мицдар суалар гъаму касди апѳурайи гунгъарианра хъуз мумкин ву. Ибну Гъажар Аскъаланийи «Фатгъуль Бари» китабдиъ дибикѳна: «Гунгъар инсан куфрихъна хъаърудар ву ва гъарган гунгъар апѳуруин аххир ужуб хъибдар кѳури гучѳвал а, яни куфриъ кечмиш хъиди кѳури» («Фатгъуль

Бари», 10-пи том, 466-пи маш). Ухъу фукъан Аллагъу Тааблайиз аъссивал улупбахъ, гъадмукъан ихъ юкѳвар кѳару шулу ва шейтѳниз ухъу гъякъ рякълан улдугуз гъитуз рягъят шулу. Гъит Аллагъу Тааблайи ухъу аъссивалар, гунгъар апѳахъан уърхри, гъит Аллагъди ﷻ ухъуз гъарамдихъна багахъ хъуз амур дарапѳри. Фуну касдин кѳваъ куфрихъна хъаъру шаквалар гъахъиш, дугъу чаъ дидин сеbebар дагну, дурар ярхла апѳуз чалишмиш духъну ккунду ва къан дарапѳди туба дапѳну Аллагъу Тааблайин къанунарихъна дуфну ккунду.

– Кѳул ишара дапѳну салам тувуз хай шулдар, кѳуру гафар гъякълудар вуйин?

– Имам Нававийи гъапну: «Кѳул ис апѳури салам тувуб карагъат ву. Салам тувруган, гафар апѳуз шлу касди, гафар дарпиди, хил за апѳуб карагъат ву, хъа гафар апѳуз даршлуриз мустагъяб ву, яни ужу ву. Эгер уву салам туврайир ярхлади вуш, салам гафарииндира, хил ишара дапѳнура тувуб ужу ву» (лиг Фатава имами Навави, 138-пи маш).

– Адашихъан чанриш ужур касдиз швушвди гъадагъ пуз шулу кѳуру гафариз далил улупайчва. Саспи гагъири думу хай шлу ляхин дар кѳуру ва дици апѳрудариин аълхъюрира шулу.

– Дугъриданна Исламдиъ думу айиб ву ва начра дапѳну ккундар. Нач дапѳну ккуни жара дюшошар а. Исламдиъ ужу ву кѳури улупнайи ляхнариъ нач дапѳну ккундар. Ихъ гъякълу абйирира (салафу салигъяри) гъаци апѳури гъахъну.

Пайгъамбарин ﷺ асгъяб Уъмар ибн Хатѳабди чанриш Абубакариз ва Уъсмандиз швушвди гъадагъуб теклиф гъапѳу. (лиг «Сагъигъуль Бухари», №4005).

Гирами Къур'андиъ Шуаъйб пайгъамбариз Муса пайгъамбариз гъапи гафар гъамциб мяна ади улупна: «Йиз шубарикан сар увуз швушвди тувуз ккундузуз...». Гъаму аятдиз тафсир туври адлу аълим Абу Абдулла Къуртѳубийи дибикѳна: «Гъаму аятдиъ шуран валийи риш хпирди дисуб теклиф апѳура. Му улупнайи сунна ву: Шуаъйб кѳуру ужур касди Муса кѳуру ужур касдиз чанриш дисуб теклиф апѳура «...». Гъаци вуйиган жвван хиликк ккайир ужур касдиз швушвди гъадагъуб теклиф дивуб ужу (гъясанун) ву, ихъ гъякълу салафу салигъярихъди гъягъюри» (лиг Аль-Жамиу ли агъками аль-Къур'ани», 16-пи том, 261-пи маш).

– Къур'андиз йирфар йивуз хай шулин?

– Ибн Гъажар Гъайтамийи Къур'андиз йирфар илдициуб ужу ву гъапну ва, саб мюгътаж'валра адарди, Къур'ан жилиин диривуб ужу ву. Къюбпидиз карагъат ву гъапѳишра, гъякъ шулу (лиг «Фатаваль Гъядисия», 425-пи маш). Гъит Аллагъди ﷻ гъякълу аълимарихъди гъягъюз амур апѳри.

ДАГЕСТАНСКИИ ИСЛАМСКИИ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ ШЕЙХА МУХАММАД-АРИФА

ОБЪЯВЛЯЕТ ПРИЕМ АБИТУРИЕНТОВ НА ОЧЕРЕДНОЙ УЧЕБНЫЙ ГОД

Обучение предназначено для получения целостных знаний о религии и подготовки специалистов со средним и высшим профессиональным религиозным образованием по направлению «культ исламского вероисповедания» квалификации «священнослужитель исламского культа»

ПРОДОЛЖИТЕЛЬНОСТЬ ОБУЧЕНИЯ:
✓ в Дагестанском исламском университете – 5 лет;
✓ в Медресе – 3 года.

ДОКУМЕНТЫ НЕОБХОДИМЫЕ ДЛЯ ПОСТУПЛЕНИЯ:
✓ нотариальная копия аттестата или диплома;
✓ копия паспорта – 2 шт.;
✓ фотокарточки размером 3x4 в количестве пяти штук;
✓ медицинская справка Ф 086;
✓ прививочный сертификат Ф 156/у-93;
✓ рекомендация от преподавателя религиозного обучения либо от руководителя мечети (имамы) расположенной по месту жительства абитуриента.

ПРИЕМ ДОКУМЕНТОВ ЕЖЕДНЕВНО КРОМЕ ПЯТНИЦЫ
С 9.00 ДО 17.00
ПЕРЕРЫВ С 12.00 ДО 13.00

Наш адрес: г. Махачкала, ул. Дахадаева, 136
тел.: 8 988 294 56 16

– Гъар йисан Къабайилан 600 000 инсанди тѳаваф апѳуру кѳуру гафар дугъридар вуйин?

– Пайгъамбари ﷺ гъапну: «Аллагъди ﷻ Къабайиз гаф тувну, гъар йисан увухъна гъяж апѳрудар апѳуз 600 агъзурилан зиина инсанар гъиди, кѳури, хъа эгер сад йисанкъан 600 000-илан исина гъяж апѳрудар гъахъиш, дурарихъанди ма-лаикари тѳаваф апѳиди» («Фатгъуль Аллам»).

Рузнама

Апрель

Йишъ	Гъиринд. Ас-Субгъ.	Ригъ гъудуб.	Лисундин Аз-зугър	Гъаркван. Аль-аъср	Лавлан. Аль-Магъриб	Хъитѳирхв. Аль-гъишавъ
1	03:53	05:31	11:56	15:29	18:17	19:47
2	03:51	05:29	11:55	15:30	18:18	19:48
4	03:47	05:25	11:55	15:31	18:21	19:51
6	03:43	05:22	11:54	15:32	18:23	19:53
8	03:39	05:18	11:53	15:33	18:25	19:55
10	03:35	05:15	11:53	15:34	18:28	19:58
12	03:31	05:12	11:52	15:34	18:30	20:00
14	03:27	05:08	11:52	15:35	18:32	20:02
16	03:23	05:05	11:51	15:36	18:34	20:04
18	03:18	05:02	11:51	15:37	18:37	20:07
20	03:14	04:59	11:51	15:38	18:39	20:09
22	03:10	04:56	11:50	15:39	18:41	20:11
24	03:06	04:52	11:50	15:39	18:44	20:14
26	03:02	04:49	11:49	15:40	18:46	20:16
28	02:58	04:47	11:49	15:41	18:48	20:18
30	02:54	04:44	11:49	15:42	18:51	20:21

Рекомендовано каноническим отделом Муфтията РД для г. Махачкалы

Гъюрматлу мусурман гъардшар ва чйир!
Нагагъ учвуз ихъ мусурман диндихъди аълакъалу вуйи месэлийирикан гъаври адруб гъерхуз ккундуш, ясана «Ассалам» редакцияйиз вуйи суал аш, зенг апѳинай: 8-960-411-19-53
Учхъан шлубдин, иншаАллагъ, учу кюмек апѳидича ва ичв гъуллаутгъар тамам апѳуз чалишмиш хъидича.